

JEMS

Iraba Reoro Vo Vukuo Iava

Oeavu tarai irara oiso rugorugooapaaveira, Ro Jems ira raga ita Jisas araokotoaaro (Mt 13:55; Mk 6:3). Uva ora vaisiparoepa oiso, Kraisa-pa kovopato (Je 1:1), ora tisato (Je 3:1). Vo pasio rigatoreva voeaopa oea vaisireva oiso, Katai tau erao (12) sara oea sikasikavira toupaveira voraro rutu. Uva taraipavio voea-ia Kristen irara oea tapo sikasikavira oisoa toupave vo vuuta-ia eva. Aue iava uvare oearovu vuri vovou irara vuri pitupituro oisoa purapaive voea vo touaro vuri piepaoro.

Jems varao-ia reoreoparoi vao iava osa ragavira uvuipa Kristento ra toupaveve oiso-ia, teapi kasipu vovouva riro kaekaevira toupaveve (Je 1:19-21), ora uvui iraopa ra vearovira ora rera iava arevuoto tokipareve (Je 3:1-12), teapi oearovu raga vo pitupituroaro roviriei ragapareve, (Je 4:11-12), ora teapi goruvira varao-ia pitupareve varao vo rasio iava (Je 5:1-3). Ari uvui iraoparoi ra Pauto ruvara-ia tutuu pievira toupaveve (Je 4:7-8), ora uvui iraopa ra rera vaaro rari vuku oirao pierave varao iavirava kovoara oara purapareve Pautoa-pa ora oearovivupa oirara tapo tauvapaoro.

1. Ora rera iava aviavi pie reoro vatereva Jems, 1:1.
2. Oiraopa lotu vo pitupituro iava oa kareke piepareve ro ira Pauto vo reoaro uvupaoro va sirova utuparo, 1:2-27.
3. Oirato vaaro oirao pie vovou oa oirao piepareve kovopaoro, ora arevuoto tokipaoro, ora vo osa viapau oearovu tovipareve, 2:1-3:12.
4. Oiraopa tarai iava vo reoro, ora vao iava variria upiapa irara tauvapasa, 3:13-5:18.
5. Ovoiopa reoro varao-ia vo iravivu tauvapasa vuriara iava, oiso ra porero viro, 5:19-20.

---

1 ¹Ragai-a vao Jems ragoa-a Pautoa-pa kovopato ora Turaro Jisas Kraisa. Ragoa vo pasio rigatoavoi visiipa Isrel-pa irara katai tau erao (12) saraaro visiigoa Isrel-ia oisoa tou rovopata. Oa iava voava sikasikataepa orasirovu raga-ia toupasa. Uva ragai visiiva vearo vokiavoi.

Kokarapa Iava Vao Oa Uvuipai Ra Vigei Goru Piepaive

²^a Araoko irara oaa, vosa oaravu rutu kokaraara visii-ia karekepape, oa iava uvuipatai ra oiso rugoopata, Rorupasapara varao-ia. ³^b Uvare taraipatai varao-ia oara karekepape visii varaaro oirao pie vovouro-ia kokarapasa, oara uvuipai ra visii-ia poupa piro, ra vara iava keevoisivira torepata varao kaepaoro tavaka vovouro, vo rara kokaraara-ia putepata. ⁴^c Vokiara rutu-ia goruvira rutu tore iraopata tavaka vo siraoaro kae iraopaoro. Oa iava vo pitupitu eva uvuipai ra vearovira rutu kareke iraope visii-ia. Osa iava uvuipatai ra vearovira rutu touta. Ra oisi iava viapau oiso opitupitupa apotata oai ou arapa Pauto ruvara-ia. Viapau. Ari eisi iava visii uvuipatai ra uvui iraota rara.

Ro Ira Vearo Rugorugooa Ruipaparo Ra Vare Variriro

⁵^d Vosa irai visii vuruvuru-ia ro iava vearo rugorugoo vaipa apotaparo, oire Pautoa iare variriro, oiso ra rerapa rugorugoo vatero. Ra va iava Pauto rera vaterere. Ari ita, ro Pauto ira vearo rugooro rutu vatepareveira oirara rutupa. Uva viapau voearore kasipuparoveira oearoa vearo rugooropa apotapaave vo osa varare arepaave. ⁶^e Ari vosa rera eera oirao pie rovo iraopareve ra va iava Pautoa iare variriro, viapau uvuiparoi ra gare visivi rera vaaro oirao pie vovou kavureve oiso rugooparo, Esa pasi, Pauto ragaipa vao vaterereve, eke viapau. Eake iava? Uvare rera-ia vo rugorugooerei toupaivoi. Uvare oiso touparevoi osa avakava iria torupaoro ora vurevurepaoveira. ⁷⁻⁸^f Osa voearo eisi viapau uvuipaai ra oiso rugoopaaave, Turaro irapa oavu avu vai vaterereve. Viapau rutu. Eake iava? Uvare rera vo rugooaro avavaipai ora sikasikapaoro. Oa iava vo vovouro evara rera varaaro rera oiso piepai, oa iava viapau uvuiparoi ra katai raiva vai raga sirova utuparo.

Apotatoa Iava Ora Ro Riro Kotokoto Guruto

⁹Vosa aa ro avuo araokotoa oavi apotato ro oirao pie vovouto, ira uvuiparoi ra rorupareve, uvare Pauto rera kae pieparevere ora rera osireiario iare. ¹⁰^g Ora vosa aa ro avuo ro araokotoa oavi ira riroara rutu kotokotoarava toupareve, ira tapo ita uvuiparoi ra Pautoa-ia rorupareve vo rara rera apota pierereve. Eake iava? Uvare oisi voea riro kotokoto guru irara akukuvira rutu kopii ragaaverea rara, oiso rutu osa isiso kokookoro oara kopiipapeira. ¹¹^h Taraipavio vosa ravireo kaeparo viroveira, oire ra kasiraoparo rutu. Oa-ia isiso kouro erakopapeira rutu. Ra vo kou

^a 1:2 Ro 5:1-6; Mt 5:12; Hi 10:34   ^b 1:3 Ro 5:3   ^c 1:4 Kl 4:12; 1 Te 5:23   ^d 1:5 Pro 2:1-9; 1 Jo 5:14   ^e 1:6 Mk 11:24   ^f 1:7 Pro 3:5-6; Je 4:8   ^g 1:10 1 Ko 7:31; 1 Pi 1:24
^h 1:11 Ais 40:6-8; Sam 102:4, 11

kokookoaro kovepe. Oire ra voava oritoara vuripe. Eisi raga ita osa ro riro kotokoto guruto ira rataa pievira kopii ovoirovere vo osa touvira kovopareve orekerovu gurupaoro ora rerapa.

Vo Toupai Varao Iava Orekerovu Oara Oiratoa-ia Kokarape

¹² Ari ro oirato ira goruvira rutu tore iraparo tavaka vo siraoaro kaepaoro vokiara rutu-ia, ira uvuiparoi ra rorupareve, vo rara varava ora keevoisiparo. Irapa Pauto Tootoo Ovoi vaterevere oiso rutu osa rera vo voriaro, vao Pauto ovoria iava reo ovoi purareva vo vori vatesa oirarapa voeao oea ora voea iava sopaura oaive vatepaive rerapa. ^{13ⁱ} Vosa orekevu iravu sita pieve rera rata pieoro, oire voava rera ivuve ra vuria purareve. Uva viapau uvuiparoi ra oiso puraro, “Pauto ragai ivurevoi vao vuria purasa.” Viapau. Uvare vuria viapau uvuipai ra Pauto ivuve. Ora Pauto viapau oiso oirato ivupareveira vuri vovouro purapasa. ¹⁴ Ari ita, vigei iava katakataivira sopaura toupaveira oura ora sitapapeira ra vigei ivupaive. Va raga vao vuri ruipa vigei vaoro oa raga vigei aroviakupaiveira vigei-ia kokarapaoro. Oa iava vigei ivupaiveira vuri vovouro purapasa. ^{15^j} Uva vo pitupitu-a vao oa-ia sopaura ora sitapapeira. Oire voava vuri vovou kova pieve, ra oisi raga ora rigapaoro kae piro va ragava vuri vovou. Vo vovou vao vuria kakaero. Ra voava utupavira rirovira rutu karekepe. Oa-ia oisoa kopiia purapave oiratoapa.

¹⁶ Araoko irara oaa rutu. Teapi vao kokarapa pitupitu eaka ragapata oa visii keakeapaiveira. ^{17^k} Vo pitupituro rutu varao veaopara vate ragapa pitupituro ora varao vatevateara vigei tauvapara, oara rutu vuvuiua iava uriopapeira vova Pauto ruvara-ia ro ira aviaviara rutu purareva, varao oara roropaoro vuvuiua-ia toupaveira. Ari ita, ovuutarovu-ia viapau vaeavira roropaiveira vo rara rukuta vara utopaeve. Ari Pauto viapau oisi eisi toupaveira, aue iava uvare viapau oavu avu vai epao oa uvuipai Pauto vaoro veoro vovou utopasa. ^{18^l} Viapau. Ari eera ora rera raga vo ruipaoro sirova utuparoveira. Oa-ia vigei Aitearo puraparo viroveira vao iava vo rara rera vaoro Oiraopa Reo rutu oirao piepape. Uvare rera-a ro ira vigei karekereva aue sirova Oiraopa Reo rutu rera vaoro vaore, ra oiso toupape, Avaio kakaero orekerovu rutupa ira pievira varao oara purareva Pauto.

Uvuipatai Ra Reo Uvu Iraopata Vara Sirova Utu Iraopaoro

^{19^m} Araoko irara oaa rutu, va-ia tarai iraota ra visii rutu vatatopopata ikauvira reo uvusa. Ari ita, ra viapau oiso vagevagepavira reo purapata. Ora viapau oiso ra ikaupavira kasipupata. ²⁰ Eake iava? Uvare kasipu

ⁱ 1:13 1 Ko 10:11-13   ^j 1:15 Sam 7:11-17; Ro 6:21   ^k 1:17 Jo 3:27; Mal 3:6   ^l 1:18 Jo 1:13; Ef 1:12; Re 14:4   ^m 1:19 Pro 5:1, 2, 10:19, 16:32

vovou-a oirato vaaro oa viapau oiso torevoko vovou vai kareke piepaiveira Pauto oaiaro. ²¹Osa-a eisi osa iava vao vuivui pa vovou ora vao vuri pitupitu rirovira rutu karekepapeira. Evara ovovouroa veri rovopata. Ra tapo ora visii vo rugorugooaro eaka pie rovota, ra vo reo outa oa tovoreva Pauto vo visii sopaaro-ia. Evo reo oa iavirava uvuipatai ra vorevira voreta oriruvira rutu toupasa vo Pauto ruvara-ia.

²² Ari ita, vo osa oisi vo reo sirova utu iraota oisi va purasa. Viapau uvuipatai ra va uvu ragapata. Viapau. Vosa va uvu ragapata, uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra visii raga ora keakea ragapata. ²³ Vosa irai Pauto vo reoaro uvupareve vo osa viapau va sirova utuparo, ira-a eera oiso rutu toupate, ira ora rera iava puaua raga vuraparevoi sisiro-ia. ²⁴ Vo osa ora rera iava puaua vura rovoreve, ra voava ikauvira avaro vo puare ovausa. Ra oiso aueparo, Apeisi ragavira puavira toupaveira? ²⁵ Ari ita, Pauto vaaro reo goru oiraopa oa vigei ariarava vuri vovou vo tuukearo karupaiveira. Oa torevokopai rutu vosa irai vearovira rutu va vituaro vao reo goru kekereve, ra va iava va sirova uturo. Uva vosa viapau vo reo uvu ragapareve ra ikauvira akukuvira raga vo reore ovauparo, oire uva rera-a eera ira uvuiparoi rorupareve Pauto vaaro-ia viraakoa.

²⁶ Ari vosa irai oiratoa vai oiso rugooparo, Ragai-a vearoto lotupato ragoa Pautoa-pa lotu iraoparaveira rutu, vo osa viapau oiso ora rera iava arevuoto vearovira tokipareve, oire uva rera-a eera ira kuuvuparoveira vo ora rera raga sopaaro-ia. Eva-a oa iava rera vaaro oirao piea ora lotua oiso rutu toupaveira, Oavu avu raga. ²⁷ Ari lotupato vo vovouaro-a sisigaruea rutu vo Pauto Aite osireitoaaro-ia vo rara vearo vovou purapareve oiso-ia, vo osa virakoi kakaero ora raroe riako tauvapareve voea vo vavataaro kaepaoro.

Uvuipaviei Ra Oirara Rutupa Vaea Kaevira Raga Siraopavio

2 ¹ Araoko irara oaa, vigei reraaro Turaro Jisas Kraisi oirao pie iraopata ro ira kerariava toupaveira. Oa vituaro iava eva viapau uvuipatai ra ro raga vearopata ira rei vaisiva toupateve roviore isivapaoro akaipatoavi. ²⁻³ Easi pasi irai vearotoa vai-ia kuvutoa vai oisoa ora kuvuparo ora riro voripara-ia ora oritooro. Ra va iava koataro visii okepaiaro-ia lotupa kepaa vai. Ovusa apotatoa vai pasi oisoa vuritoa-ia kuvupato kuvuparo, oire ra rera tapo ita koataro voare vo visii vo kepaaro-ia lotupa kepa. Uva pasi oisoa ro vaio raga vearopata ira vearotoa-ia kuvupato oisoa ora kuvuparo. Oa vai iava oiso oisoa rera tavipata, “Vao-ia paupa pauu.” Uva pasi oiso ro apotato oisoa tavipata, “Vao-ia vii torepau,” eke “Vo pauu rakorako uru-ia vovio ragai

ⁿ 1:22 Mt 7:21-29; 1 Jo 3:7   ^o 1:26 Sam 34:13   ^p 1:27 1 Jo 2:15-17   ^q 2:1 Ap 10:34-35; Ro 10:9-13

kokotoaro ruvara-ia.”⁴ Vosa oiso vo vovouro purapata, oire uva vo vovouro evara oara-ia araoko irara oavisii rovirieipataveira vo ora visii raga vo rugorugooaro iava. Viapau vaea kaevira torevokovira voea rovirieipataveira. Ari oiso rutu piepataveira osa voeao oirara rovirieipa irara ora voea vo rugooaro raga vuriara sirova.

⁵ Araoko irara oaa, visii uvu iraota! Voeao oea oiso apotavira toupaveira oirara rutu osireiara-ia voea vo rasio-ia, oea evoea reesireva Pauto oiso puraoro, “Ragai ovii iraraaro. Visii tauvapaavere oiso ra goruvira oirao pie vovouro oavisii purapata ragai-ia. Ora vao tapo osa vo koatataverea ragai vo Saraaro-ia toupasa.” Vo uvare voari tuariri Pauto reo ovoi purareva voeaore oisi eisi piesa voeaopa oea rerapa siraopaave. ⁶ Ari visii voeavi voeao apota irara arii piepataveira. Taraipatai ita voeao-ia riro moni irara oea visii vara piepaiveira rutu visiipa tavaka vo siraoaro vatepaoro. Oea raga ita evoea oea visii iava gasipaiveira kortuara iare tavaara. ⁷ Uva Pauto vearo vaisi tovoreva visii-ia vao-ia vo vaisio-ia oiso, Kraisi voeaaro. Oa-a eva oa iava vo vaisiva visii tovipaiveira voea evoea riro moni irara.

⁸ Oire uva torevokopai rutu visiipa vosa rovopa rutu reo goru sirova ututa vao oa Tugoropa Vuku-ia toupaveira oiso purapaoro, ‘Vosa ora viipa siraopaaveira, osa raga ita eisi osa uvuipaei ra roviopa siraopau ira vii ruvara-iavi toupave.’ ⁹ Ari vosa oearovu raga vearopaoro oearovivure isivapata, uva va-a eva oa-ia vuria purapataveira. Oa iava vao Pauto vaaro reo goru visii sopaaro togapai. Osa iava va sovo iraopatavoi rutu, Visii vao-ia riro reo goruro-ia gasi irara. ¹⁰ Vosa irai vearovira rutu Reo Taisi rutu sirova utupaoro oavivu-ia reo goru gasireve, oa-a eva oa-ia Reo Taisi rutu-ia gasipaveira. ¹¹ Vigei taraipavioveira oiso, Pauto oiso puraroepa, ‘Opeita vii vaaro ora oua puteri.’ Uva rera raga ita oiso tapo puraroepa, ‘Opeita oirato upooro rera kopii pieri.’ Oire vosa viapau ora oua puteri ra ita oirato upooro rera kopii pieri, oa ita-a eva oa-ia Reo Taisi-ia gasirivoi. ¹² Vare vao-ia rugoo iraopata, uvare Pauto visii rovirieireverea vao reo goru sirova utuoro, oreoa vao oiso toupaveira vigei tauvapasa, oiso ra vearovira toupape. ¹³ Vosa oiraopavira rutu irai viapau iravipa siraoparo oiratoa vai, irai ita-a eera vo vovouaro rovirieireverea Pauto. Eisi osa iava viapau gare visivi rerapa siraoroverea Pauto. Ari vosa ro ira iravivupa siraoparo, ira ita-a eera Pauto irapa siraoroverea.

^r 2:5 1 Ko 1:26-31   ^s 2:8 Lev 19:18   ^t 2:10 Ga 3:10-12   ^u 2:11 Eks 20:13-14; Diu 5:17-18

**Oirao Piea Vao Oa Viapau Vearo Kovo Vaiva
Toupaive Oa Kopii Ovoiperea**

¹⁴v Araoko irara oaa. Vosa irai oiratoa vai oiso puraro, “Ragai Krais oirao piepaavoi,” vo osa viapau vearo kovo purapareve rutu, oire va iava rera vaaro oirao piea akukupapa raga purave. E pasi eisi vo oirao pie vai iava Pauto uvuiparoi ra rera vai vorereve ora rera iare? Easi viapau. ¹⁵Easi pasi oearoi araoko irara oavi ora taataa riako oavi oea vai-ia vuriara vaiva varoara toupaivoi. Ora auepa tapo viapau voeapa aioara vai. ¹⁶Easi pasi irai epao visii vuutaaro iava ira vai-a uvuiparoi ra oiso voea tavireve, “Pauto visii tauvareve ra avata varoara vai-ia tuusa. Oire ra va iava aiooro kovuara oavisii vuku pieta.” Ari ita, vo osa oisi eisi pura ragaparo osa viapau oiso voeapa oarai varoara vai vatepare ora aioara vai voea iava varaura tauvapaoro. Ra apeisi ragavira vo reo eva voea tauvave? ¹⁷Oire uva aue oirao piea oisi raga ita eisi toupaivoi. Vosa oisi tou ragapaive, ra viapau vearo kovo vai karekepaive. Ra oisi raga ita akukupavira toupaive vao oirao piea oa kopiiepa.

¹⁸w Uva iravu oiso puraparoveira, “Iravu uvuiparoi ra oirao pie vovou rutu purapareve, vo ovusa iravu vearo kovo purapareve.” Oa iava ragai oiso puraparai rerare, “Oire ragai kareke pieri vii vo oirao piearo iava vao oa viapau vearoa vaiva tapo karekepapeira.” Uva vearo kovo-a vao purapaavoi vaore, oiso ra vii kareke piea ragai vo oirao piearo iava. ¹⁹E oiso oirao piepariveira, Kataitua raga Pauto toupavevoi? Uva oisi vearopai. Uva ita, vuri irara tapo uraura irara tugara oisi eisi oirao piepaiveira rirovira rutu rikerikepaoro uriria iava. ²⁰Vii-a kokoropatoa rutu! Ari ita, vosa oisi oirao pie ragapari vo osa viapau vearo kovo vai tapo purapari, oire ra va iava vii vaaro oirao pie vovou akukupavira ita oisi toupaive. Easi pasi va vai vao vituaro iava tarai ruipapauei, raa?

²¹x Voari tuariri rutu uva vigei aautoaaro Ebrahim oviito Aisak tovoreva eravao-ia, oiso ra rera vatereve Pautoa-pa oiso osa tauoa vo Pauto vo ruipaaro sirova utupaoro. Oire uva vo vokia-a eva oa-ia Pauto rera vo vovouaro kekereva. Oa iava oiso rera vaisireva, Torevokoto oirato. ²²Taraipatai eera vaaro-ia oirao pie vovou ora vearo pitupitu tapo oarea oisoo kovopaive. Oa iava rera vaaro oirao pie vovou oisoo uvui piepaive rutu Pauto osireiario-ia oisi iava. ²³y Voari tuariri rutu Tugoropa Vuku-ia oiso puraroepa Moses, ‘Ebrahim oisoo Pauto oirao piepareve.’ Oa vituaro iava oiso puraroepa Pauto, ‘Torevoko vovou rutu vii vaaro Ebrahim.’ Eva-a oa iava Ebrahim oisoo oiso rutu toupaveve, Pauto vatetoaaro.

^v 2:14 Ef 2:8-10; Mt 7:26   ^w 2:18 Je 3:13   ^x 2:21 Jen 22:1-14   ^y 2:23 Jen 15:6; Ro 4:3; Ais 41:8

²⁴Oire uva vo vokio va-ia taraitai auepa vao akukupapa oirao pie raga, viapau oiso va iava uvuiparoi ra iraire oiso puraro, “Torevokoto vii.” Viapau. Ari rore rugooparoi ira vearo kovo rutu purapareveira aue-ia oirao piea. Oa-a eva oa iava oiso rera vaisirevere, “Torevokotoa rutu vii oirato.”

²⁵Oiso raga ita osa o otopava Rehap iria voeao tokieva Josua oea arureva. Uva voa-a evoa uvava oraivavu raga-ia voea vovevira kare pieeva voea virivarioro keripa irara asavira. Oa iava Pauto oirare Rehap oiso puraroepa, “Torevokova.”

²⁶Vigei taraipavio oiso, Varaua-ia viapau urauratoa vai oua kopii ovoiepa rutu. Osa raga ita oiso, vosa ro ira oirao pie ragapareve vo osa viapau vearo kovo vai tapo karekepareve, oire uva oisi-a eisi osa iava rera vo oirao piearo-a eva oisi eisi toupai oiso, Kopiiepa.

Uvui Iraopaviei Ra Ora Vigei Iava Arevuoa Vearovira Rutu Tokipape

3 ¹Araoko irara oaa. Teapi riro irara vai visii iava ora tisa vaisi piepaave. Taraipaviei oiso uvare utupaua Pauto goruvira rutu kovoreverea vigei tisa irara rovirieipaoro, vo osa garevira kovoreverea oearovu oirao pie vovou irara rovirieipaoro. ²Vigei rutu rirovira ora piro piepavioveira vuriara purapaoro. Ari ro ira uvuiparo ra ora rera iava gisipo eaka piepareve vuri reoro pura arapa, ira ita-a eera uvuiparoi ra ora rera iava varaua rutu vearovira airereipareve vuri pitupituro purapa arapa. ³^z Vigei hos gisipoaro tuukepapeira aue-ia ain, auere ra vigei raga vo ruipaaro sirova utuparo vokapaoro. Oa iava rera iava varaua porepapeira vo oraivavu iare. ⁴Ora auere tapo selpa uvuo rugoopata oavu eva riroa rutu. Vosa riroto kiuvu va peopareve ovusa avapape avakava-ia, oire uva va iava stia gareavi rutu. Ari ita, vosa kepten uvavure ava vovouparao, ra va iava vo uvuo porepaoro avaro. ⁵Eisi raga ita osa arevuoto garetoavi raga varaua iava. Ari ira uvuiparoi ra oaravu rutu karekepareve reoreopaoro.

E taraipataveira aue-ia tuituia oa uvuipai ra riro kasi rutu poko pieve vegoa-ia? Oire ra va iava evaoara rutu rovape. ⁶^a Arevuotoa tapo osa toupape oiso osa tuituia, ira varaua rutu vuruvuruaro-ia toupapeveira. Uva voava ovovourovu rutu vuriara kosikosi piepareveira. Oa iava vara-ia evara orekerovu rutu varaua rutu vuivui piepareveira. Uva eisi osa varaua vo ruipaaro kosi piepareveira oiso rutu osa riro kasirao kasi rutu eto kasi. Opsi tapi rutu vituaro okasia vao kasipaiveira eto kasi. ⁷Oirara okarerovu rutu varuere kare oupaiveira vavarai kare oiso, kokio kare, ora rakoru kare, ora oaravu rutu avakava sovara-ia touara. Oa iava vo karepa reipaaveira voea raguipaoro. Osa raga ita eisi uvuipaai oirara oisi

^z 3:3 Sam 32:9-11   ^a 3:6 Pro 12:17-18

eisi piepaive vo vokio. ^{8b} Ari ita, uva viapau irai oiratoa vai uvuiparoi ra arevuotoapa reiparo, oiso ra oisi rera reroarovi toupaveve. Viapau rutu. Uvare vokiara rutu-ia arevuoto toreparoveira vuri reoro rutu purapasa. Ro ira-ia vuri raviraviro toupaveira kavokavo oirara kopii piepasa. ⁹ Ro-ia arevuoto ira iava Turaro-ia vuurapa vaisi purapapeira ora Pauto vigei Aitearo. Ira raga ita ro arevuoto ira iava oearovivu vurivira takaupapeira oirara voeao oea purareva Pauto oisi raga ita oiso osa rera. ¹⁰ Vao Pauto vaisiario kae piepa reo ora vao takau reo oreorea rutu kataiva raga iava gisipo kosipa piroveira. Araoko irara oaa. Teapi vigei tapo oisi eisi opitupituroi purapape oiso. ¹¹ Viapau uvuipai ra oai tuputupue riku vai vearoa vai uukoa vai kareke piepaive ora avakava tapo ita. ^{12c} Araoko irara oaa. E pasi fik ova uvuipai ra oliv kue vai kareke pieeve, raa? Ora pasi wain ova vai uvuipai ra fik kue vai kareke pieive? Eisi raga ita osa avakava viapau uvuipaai ra vearoa vai uukoa vai kareke piepave.

Vao Vearo Tarai Oa Pautoa Iava Uriopapeira

^{13d} Easi pasi irai ei visii iava ira-ia vearo rugorugoo vaiei ora taraia vai, raa? Vosa irai oisito oiso, oire ra ora rera vo touaro oirao pievira rutu kareke piepareve rera vaaro-ia vearo kovo. Oire ra oisi iava va-ia vearo rugorugoo oaro oearovupa oirara kareke piepareve. ¹⁴ Easi visii vai pasi oearovivure vuri vovoupataveira oiso vo vovouro-ia, ora visii raga vaisiario kae piepa vovou, ora oearovivu tovipa vovou, ari iirukopa vovoua vao-ia. Oire vosa oiso vo vovouro purapata, ra opeita ora visii vo tarairoaro-ia rorupaoro oiraopa reoro rutu reroaropata kuuvu reoro raga purapaoro vara-ia. ^{15e} Otarai eva viapau oiso vuvuiua iava varaepa. Viapau. Ari rasito raga iava va-a, varaua raga vo ruipaaro. Oa iava Seten-a vara rutu aitearo. ¹⁶ Oire vosa oearoi oearoire oirara vai vuri vovoupaave, ora vosa ora voea raga oiso vo pitupituroaro purapave vare vao ora voea raga-ia vaisiario kae piepasa, osa voearo eisi viapau oiso vearovira paupaaveira. Vo uvare ovovourovu rutu vuriara purapaveira. ^{17f} Ari oirara uvuipaai ra otarairovu raga oupaive varao oara vova uriopapeira Pauto. Varao oara iava uvuipaai ra oiso vo vovouro purapave, rovopa vao-ia vo rara roroio vovou rutu sirova utupaave. Ari eraopa vao-ia vo rara oearovivu tapo gavaurevira toupave vo rara voeavi kavepaive rutu. Ora vo rara oearovu vo reoroaro tapo uvupaive vara arovipaoro. Ora vo rara oearovu kavikopaive vearo kovo purapaoro. Oire uva oisi-a eisi osa iava uvuipaai ra vearo kovo raga vaeavira rutu katai rugoo-ia purapave oirara rutu-ia. Osa iava viapau uvuipaai ra oiso toupave, Kuuvu oirao pie vovou irara. ¹⁸ Ari ita, vosa kave vovou raga-ia

^b 3:8 Sam 140:1-3; Mt 15:10-20   ^c 3:12 Mt 7:16   ^d 3:13 Ga 6:4; Je 2:18   ^e 3:15 Je 1:17; 1 Ti 4:1   ^f 3:17 1 Ko 2:6; Ro 12:9; 1 Pi 1:22

toupape, oa-a eva uvuipai oiso toupai, Aio kokookoro pauparivoi. Oire ra va-ia vao kave vovou torevoko vovou rutu karekepe oiso, Vearoa rutu kuea.

**Ro Oirato Ira Rasito Vo Vovouaropa Ruipaparo Ira
Ita-a Eera Ira Pautoa-va Ora Keriparoveira**

4 ^{1g} Eake rutu-a oreorovu ora kaureopa reoro vituaro, ora oreorovu kasipuara varao oara visii vuutaaro-ia toupaveira, raa? Vo uvare riiriipa vovouro visii-ia toupaveira. Oa iava visii iava sopaura-ia ora upopapeira, oiso ra ovovourovu varaua raga vo ruipaaro sirova utupape. ²Orekerovu rutupa ruipapataveira, ra viapau oiso vara oupata. Uva va-a eva oa iava oira upo vovoupataveira. Visii vao-ia riro orekerovu riirii irara, oa iava viapau oiso vara oupataveira. Osa iava kasipu iraopaoro upoara kosi piepataveira. Vao iava uvare viapau oiso Pautoa iare variripataveira vo orekerovu oupasa. Uva va-a eva oa iava viapau oarai oupataveira. ³Variripataveira orekerovu oupasa. Uva viapau oiso vara oupataveira. Eake iava? Uvare viapau torevoko rugooro-a visii varaaro oara iava Pautoa iare variripataveira. Ora vo osa ora visii vo ruiparoaro raga-ia rugorugooapaoro orekerovure arepataveira variripaoro Pautoa iare. ^{4h} Visii vao visiigoa oiso rutu toupataveira osa voeao oea ora oua vuri piepaiveira. Vosa ro ira vo rasio vo vovouaropa ruipaparo, eera-a ira Pautoa-va ora keriparoveira. Easi pasi viapau vao-ia taraipataveira, raa? Oire vosa irouto vo rasiova ora vate vovouparo, eera-a ira karekerovere, Pautoa-va keripato. ⁵ⁱ Tugoropa Vuku oiso purapapeira, 'Ro-ia Uraurato Pauto ira tovoreva vigei sopaaro-ia ira vigei kasivarivira rutu tokipareveira vaopa oiso, teapi Pautoa-re ovauvio.' Esa pasi vo reo vaiore oiso rugoopatai, Akuku reo raga-a, raa?

^{6j} Ari Pauto riroa rutu siraoa vate iraopareveira vigeipa. Oa iava Tugoropa Vuku oiso purapaiveira,

'Pauto voea riro kaureo irara uvu ragapareveira, voeao ragapa rirovira rutu sirao iraopaoro oea ora voea iava vaisiario oaive gare piepaiveira.'

^{7k} Avoeao! Ora visii iava vasepata Pautoa-pa vo osa ora visii iava sopaura vatepata rerapa. Ra Seten-pa tapo ora vairu iraopata, ra oisi iava visii arova toripareve. ⁸Oa iava Pautoa iare tutuu piepata rutu. Osa iava uvuiparoi ra visii iare tutuu piepareve. Visii vuri vovou irara visiigoa iava sopaura oavisii sisigaruepe oiso rutu osa ro ira ora rera iava vavaea sisureve. Oire ra va iava rera iava sisigaruepa vo vavae. Visii vao visiigoa-ia vo rugorugooeiva toupataveira. Visiigoa ora visii iava vo rugorugoo

^g 4:1 Ro 7:15-25   ^h 4:4 1 Jo 2:15-17   ⁱ 4:5 Jen 6:5; Nam 11:29   ^j 4:6 Sam 138:6

^k 4:7 Mt 4:1-11

eva vuria ora visii sopaaro iava vera iraota. ⁹Visiigoa ora visiipa sirao iraota ora tapo gau iraota rirovira rutu. Agesi vovou tavariooro vorevira gau iraota. Ora uvui irapatai ra rorupa vovouro oavisii tavariota, ra sirao vovou raga-ia toupata. ¹⁰Ora visii raga oisivi ora gare piepata vo Turaro osireiario-ia. Vosa oisi piepata oiso, oa iava Turaro uvuiparoi visii vaisiario kae piereverea.

Vigei Viapau Uvuipaviei Ra Araokotoa Oavi Togapape Reoara-ia

¹¹ Araoko irara oaa, viapau uvuipatai ra ora visii araoko iraraaro takaupata. Ro ira iravu araokoto takaupareve eke rera araokotoaaro togapareve oreorovu-ia, ira-a eera Pauto vaaro reo goru takauparevoi ita vo osa va tekuparevoi reoara-ia. Oire vosa reo goru togapari, uva viapau oiso vii-a reo goru sirova utupato. Viapau. Ari vii oiso toupari, Reo goru rovirieipato. ¹² Kataitoa raga Pauto toupare ira reo goru kareke piepareveira. Uva rera raga reo rovirieipavira toupareveira. Uvare rera raga Kataito ira uvuiparoi oirara rutu vorevira vorepareve, ora voea tapo oirara opesi piepareve. Uva oisi-a oiso osa iava, irouto-a vii viigoa iravivu togapari oreovu-ia ro ira vii ruvara-iavi tutuu pievira toupareve, raa?

Viapau Uvuipaviei Ra Pautoa-re Kaureopavio

¹³⁻¹⁴ Visii oearovu visiigoa oiso purapataveira, “Vo vokio eke vokipavira uva avaviovere riro urui iare sara kovoro vai purasa katai iva rutu uvuiario-ia. Oa iava uvuipaviei riroara vai moniara vai oupe.” Uva oiso visii tavipaavoi, Viapau oiso taraipataveira oiso, Eake karekepere evoa vokipavira. Visii iava tootooara apeisi ragavira toupaveira? Visii eva visiigoa oiso rutu toupataveira osa kupareto. Ro ira karekeparoveira, oire voava gare visivi toureve, ra va iava opesi ovoiro. ¹⁵ Ari torevokopai vosa oiso purata, “Vosa Turaro oisi ruiparo, osa iava uvuipaviei ra tootoovira toupape, ora vo kovo purapape, eke viapau okovovu raga.” ¹⁶ Ari ita, visii raga riro gisipo iraopataveira rutu ora visii raga iava vaisiara oavisii kae piepaoro. Ovovouroa rutu-a varao-ia kaureo vovouro vuriara. ¹⁷ Vearovira rutu rugoo iraopata. Ro ira vearo vovou purasa taraiparo ra viapau vo vovou purareve, ira ita-a eera ira vuri vovou purarevoi.

Ro Ira Riroara Rutu-ia Orekerovu Pitupare

5 ¹ Ragai-a vao vaviopavira visii rutu tavipaavoi oiso-ia, Visii riroara rutuva orekerovu rutu toupataveira. Visiigoa vo tavakaore rugorugoo iraopata oa karekesa auapai visii-ia. Oa iava uvui irapatai

¹ 4:11 Mt 7:1-5; 1 Pi 2:1   ^m 4:12 Mt 10:28; Ro 14:4   ⁿ 4:13 Pro 27:1   ^o 4:14 Lu 12:16-21; Jop 7:7; Sam 102:3   ^p 4:17 Lu 12:47; Jo 9:41   ^q 5:1 Lu 16:19-31

ra gau iraopata oivepaoro rutu. ² Kotokotoara ora oritoara varao visii varaaro oara rutu eruera, ora varoara tapo varao visii varaaro atarike kare oara rutu aio ovoivora. ³ Varao golara ora silvaara visii varaaro oara rutu vuri ovoiera. Ovuria eva oa visiipa vuri vovou puravere, ra oisi iava viaevira visii vo vuri vovouroaro karekepere. Uva visii vo ruiparoaro auepa moni oara raga visii kasipaivere oiso rutu osa eto kasi. Visii vao visiigoa riroara rutu orekerovu oisoa gurupata kotokotoara ora moni vo vuutao-ia ovoioapa voki iarepa. ⁴ Vearovira rutu uvu iraota voeao iava kovopa irara oea aio kovo aioaro eriva varuparo vo visii vo kovoaro-ia. Oire uva voeavi keatava vorevira voea vo voriaro-ia pituoro ita. Vo vorio oa ora visii iare vorevira rukutava. Oa-a vao oare voeavi oisoa rirovira rutu visii are ragapaive. Uva vo area vao voea vaaro oa Pauto kokiario-ia pou piropa ro ira oirara rutupa ora purapurapa irara ensel turaropoveira. ⁵ Vokiara rutu-ia vo rasio-ia toupataveira veaopara rutu oupaoro. Oa iava vara-ia rorupaoro toupataveira. Ari ita, rirovira rutu aio iraopataveira, oa iava taoropataveira. Oire uva visii uposapa vokia-a eva oa pou piroi oa-ia visii koriivere oiso osa okarerovu koripaive. ⁶ Visiigoa torevokotoa eva gasitava rera uposa. Oa iava visii eaka ragareva. Viapau oiso visii tapo vorevira ora uporoepa.

Uvuipaviei Ra Sopaura Oavi Goru Piepaoro Siraoa Karekepape Rerare Turaro Tuepaoro

⁷ Uva oisi-a oiso-ia araoko irara oaa visii vao oirao pie vovou irara osa ora visii iava sopaura oavisii goru piepaoro sirao vovou rutu kaepata rerare Turaro tuepaoro, ovusa vorevira urioro. Ari ita, tarai iraopataveira ro-ia ira vaaro-a kovoa, ira veaoparare aioara tueparoveira, auere ra aio purape. Uva ora rera iava oisoa sopaua goru piepareve auere tapo kokeva ora ravireo tuepaoro, oisore ra varei rutu uvuivira kovovora, va iava taru aio ouro. ⁸ Oire uva visii tapo uvuipatai ra oisi ora visii iava sopaura oavisii goru piepata tavaka oupaoro. Uvare vao Turaro vo vuutaaro tutuuvo i rutu oa-ia vorerovere. Uva va-a eva oa iava sopaura oavisii uvuipai ra tuvuvira rutu toupave raripaoro.

⁹ Araoko irara oaa. Opeita oearovure araoko irara oavisiire kasipupata, ora voeare tapo isivavira reopata. Teapi rovirieipato visiire va voriaro vorekuoreverea vurivira ita. Uvu iraopatavoi. Rovirieipato rataoa riaaro-ia toreparoveira Pauto Ovoioapa Vokire tuevira toupao. ¹⁰ Araoko irara oaa, uvuipatai ra voeaore profet irara rugoo iraopata oea tuariri Turaro vaisiario iava tavitavi rovoaepa. Keripa irara oavia-ia vuria puraiva. Ari ita, uva oisoa ora voea iava sopaura rutu goru pie

[†] 5:3 1 Ti 6:6-11   [‡] 5:5 Amo 6:1; Jer 12:3, 25:34   [†] 5:7 1 Ko 7:29-31; Diu 11:14

[‡] 5:9 Je 4:11-12   [†] 5:10 Mt 5:12

iraopaive vo tavaka eva vo siraoaro kaepaoro. Uva visii uvuipatai ita ra voea vo pitupituroaro sirova ovoovovira oisi rutu utu iraopata. ^{11w} Uvuta! Vigei oiso purapavioveira, Ora voea iava vovouisiro oaive rutu goru pieiva tavaka vo siraoaro kaesa. Oa-ia uvuipaai ra rorupaive. Ari ita, Jop vo siposipoaro uvutava oa toupaveira Tugoropa Vuku-ia. Vo uvare ora rera iava sopaua rutu goru piereva otavakarovu rutu vo siraoaro kaesa. Uva va-a eva isivaaro iava Turaro vearo vovou rutu karekereva rera-ia. Oa-ia tapo vao-ia taraipavioveira. Iu, osa taraipaviei ita, Turaro vigeipa rirovira rutu siraoaroveira vo rara vokiara rutu-ia vigei kavikopareve.

Viapau Uvuipaviei Ra Oiraopa Reo Rutu Purapape Viara Iare

^{12x} Ari ita, araoko irara oaa, rovopa rutu-a vao-ia oa-ia uvuipatai ra va purapata. Oa oiso toupai, Opeita vuvuiua vaisipata, eke eake rasito, eke orekerovu vo osa oiraopa reo ovoi rutu purapata viara iare. Ari vosa oiso purapata, “Iu” vo oreovu-ia vearo reo, oire oiso purata “Iu” raga. Eisi osa uvuiei. Ari vosa oiso purata, “Viapau,” oire “Viapau ita” osa ovoiei eisi. Teapi oisi iava eisi Pauto visiipa vuria vo voriaro vore piereverea.

Ro Torevokoto Vo Variriario Oa-ia Gorua Toupai

^{13y} E irai vai visii iava araokoto oavisii tavaka vo siraoaro vai kaeparevoi, eke? Oire uva uvui iraoparoi ra Pautoa iare variriro. Easi pasi irai vai araokoto oavisii iava sopaua vai rorupaivoi. Oire uva uvuiparoi ra erava vai-ia eraro Pauto vaisiaro kae pieoro. ^{14z} Irai pasi visii iava araokoto oavisii ira upiaparoi vai pasi, raa? Uva uvuiparoi ra lotupa irarapa reipa irarare tuvetuvepa irara keeraro. Ra va iava rera iava varua-ia korovo ovi tovoive Turaro vaisiaro-ia variria puraoro. ¹⁵ Vosa Pauto oirao pie rovopaoro rerare variriave, oire ra Pauto rera upiapatato vorevira porete piereve. Oa iava vorevira ora vearoro ita. Ora vosa vuri vovouara vai pura rovorevora, oara-ia uvuiparoi Turaro ra vara rutu verareve. ^{16a} Uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra ora visii iava vuriara oavisii kosi pie iraopata oearovupa araoko irara oavisii. Oa iava uvuipatai ra Pautoa iare variri iraopata, ra voea araoko irara oavisii tauvapareve. Oa iava Pauto uvuiparoi ra visii vorevira porete piepareve. Vo varirio torevokoto oirato vaaro oa-ia gorua toupaveira. Oa uvui iraopai ra oiratoapa tauva ouve Pauto ruvara-ia. ¹⁷ Iaija oiso raga-a rera osa vigei. Ira Pautoa iare goruvira rutu variriroepa auere kokeva, oiso ra viapau koveo. Oa iava kokeva viapau koveopa vo rasitua-ia vo peva rutu uvuiario-ia aue iva peva ora katai vatara aue kekira. ^{18b} Uva vorevira variriroiva, vuvuiua kokeva ita vara pieeva. Oa iava aioara vorevira poretepa vo rasitua-ia.

^w 5:11 Jop 1:21-22, 42:10; Nam 14:18   ^x 5:12 Mt 5:34-37   ^y 5:13 Sam 50:15

^z 5:14 Mk 6:13   ^a 5:16 Mt 3:6; 1 Pi 2:24; Jo 9:31   ^b 5:18 1 Kin 18:1, 42, 45

Ro Ira Raiva Kavureve Ira Uvuipai Ra Rera Vorevira Vorepe

¹⁹^c Araoko irara oaa, vosa irai visii iava Oiraopa Reo rutu vo pitupituro kavureve, oa iava irai vorevira rera vorereve. ²⁰^d Oire ra rera-ia eera oiso ragavira taraipatai, Vosa vuri vovoutoa vai tauvarevora, vuri raiva kavuro vorevira vorero Pautoa iare, oire ra oisi iavirava rera-a eera rera iava sopaua oureve, osa iava viapau uvuipai ra opesi ovoipe opesipa tapi. Uva vo pitupitu-a eva oa iavirava Pauto uvuiparoi ra rera iava riroara rutu vuriara verapareve.

Evavi raga osa vo pasio purapaavoi.

Ragai-a vao, Jems.

---

^c 5:19 Mt 18:15   ^d 5:20 Pro 11:30-31; Ro 11:14; 1 Pi 4:8